Sakristija je, kao samostalna prostorija, sagrađena **1689**. Ormari su iz **1704**. (obnavljani 1906. i 2000.) Dovršena je još **1705**. Dužina sakristije je 13,5 m, širina 7 m

SAMOSTAN

1239. Moguća godina dolaska franjevaca u Varaždin, jer ih je godinu ranije pozvao kralj Bela IV (rođeni brat sv. Elizabete Ugarske, zaštitnice Franjevačkog svjetovnog reda) darovavši im crkvu i prostor na kojemu su podigli «mali i skromni samostan koji su s vremenom povećali i dali mu bolji izgled»

1301. Prvo pisano svjedočanstvo koje ga spominje «u pećujskoj kustodiji u sastavu ugarske provincije»

1415.-1451. Prvo proširenje i bolje uređenje samostana

1582. Kompletno je izgorio u požaru, nakon čega je vjerojatno napravljena drvena nastamba blizu ckrve i, kako samostan više nije bilo moguće obnoviti, započelo sabiranje sredstava za novi

1626.-1630. Izgrađen je novi i veći samostan (današnji)

1665. Oštećuje ga požar

1669. Podignut je stup Bogorodici u klaustru (sada mu je na vrhu kip sv. Franje)

1678. Samostan je obnovljen i podignut je drugi kat. Od tada je nepromijenjen. Svako krilo je dugo 44 m, široko 11 m, visine 8,5 m

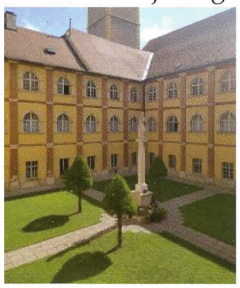

1688. Na sjevernom zidu izvana prizidani su potpornji, a hodnici učvršćeni željeznim spojnicama

1793. Zazidani su lukovi u prizemlju kvadrata (klaustra) i postavljeni prozori

Kroz 19., 20. i 21. st. samostan je, kao i crkva, po potrebi obnavljan

Refektorij ili **blagovaonica** postoji otkad i samostan 1887. je obnovljena, 1957. skraćena kako bi se kuhinja proširila, da bi 1989. i ona bila skraćena (pregrađena) i od njenog drugog dijela uređena mala blagovaonica

Većina svetih slika, što popunjava hodnike i različite samostanske prostorije, nabavljena je krajem 18. st.

Knjižnica sadašnji izgled dobiva 1905. kad su napravljeni ormari i učvršćen pod

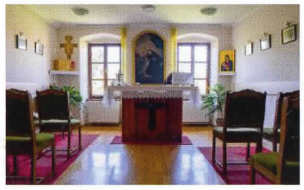

Samostanska kapela sv. Antuna uređena je za braću u klauzuri na drugom katu 2016.

Infirmarija ili **nemoćište** građeno je 1678.-1683. i do 1687. posve opremljeno. Spojeno je sa samostanskim zapadnim krilom. 1694. postaje samostalna kuća sa svojim predstojnikom kao «Rezidencija Sv. Didaka» sve do 1773. U prizemlju je sv. Didaku, zaštitniku bolesne braće i onih koji se brinu za njih – kojima je zgrada namijenjena, 1750. oslikana kapela Rangerovim freskama. Na pročelju su upisane godine 1676. (kad je dogovorena gradnja), 1904. i 1940. (kad su podignuti katovi za potrebe gimnazije i sjemeništa)

1679. otvara se **ljekarna**, prvo u samostanu pa u ovoj zgradi, i radi do ukinuća 1772. Nakon toga je ovdje bila privremeno premještena samostanska knjižnica

1675.-1783. i 1806.-1900. u varaždinskom samostanu je bio studij filozofije i teologije (u nekim razdobljima i sjemenište i novicijat)

1991.-1992. izgrađena je nova vjeronaučna zgrada uz trg. U njoj probe i susrete imaju crkveni zbor i Frama (Franjevačka mladež). Aktivni su još Franjevački svjetovni red, Škapularska bratovština i molitvene grupe.

Crkva i franjevački samostan Sv. Ivana Krstitelja u Varaždinu

Varaždin,
2024.

CRKVA

Izgled prvotne crkve nije nam poznat. Sagrađena je u 12. stoljeću u romaničkom stilu

1238. Prvi pisani spomen varaždinske crkve Sv. Ivana Krstitelja u poveljnom pismu kralja Bele IV, u kojem je predaje redovnicima franjevcima

1582. U požaru stradavaju krov i namještaj, ali zidovi ostaju. Pomalo se obnavlja i služi još 50-ak godina, kad je napokon srušena do temelja, da bi se sav materijal upotrijebio za izgradnju nove crkve

1641. Sagrađen je crkveni toranj, visine 54,5 m

1650.-1655. Izgrađena je nova crkva

1657. Crkvu posvećuje zagrebački biskup Petar Petretić

1665. Izbija novi požar, u kojem su izgorjeli oltari, veliki dio crkvenog namještaja i kapa zvonika

1685. Crkva je obnovljena i zadobila današnji izgled. Iznutra je dužine 44 m, širine 18 m (s pokrajnjim kapelama), visine 16 m

Na pročelju (vanjskom dijelu) je iznad prozora kip sv. Ivana Krstitelja, zaštitnika crkve, a kod ulaznih vrata s lijeve i desne strane kipovi sv. Franje i sv. Antuna

Na sredini južnog zida je freska sunčanog sata iz 1743. Prikazuje sv. Mariju s djetetom Isusom u naručju

18. st. (prva polovica) je vrijeme unutrašnjeg uređivanja i postavljanja novih oltara i ostalog namještaja

Glavni oltar je rađen od 1699. (stolarija i kipovi) do 1715. kad je pozlaćen, obojan i postavljen. Izvorna slika sv. Ivana Krstitelja nije sačuvana, a današnju je 1857. naslikao u Grazu Johann Beyer. Na vrhu oltara se nalazi mnoštvo anđela, susret Marije i Elizabete, slike Marije i Gabrijela – Navještenje, u srednjem dijelu sveti Petar Alkantarski (lijevo) i Ivan Kapistran (desno) s prizorima iz njihovih života. Pokraj njih je šest kipova svetih (tri para):

Joakim i Ana (Marijini roditelji), Petar i Pavao (prvaci apostolski), Zaharija i Elizabeta (Ivanovi roditelji)

1968. Postavljen je tzv. koncilski oltar prema puku, a 2016. napravljen je novi (sadašnji) s novim ambonom

Sv. Ana – oltar u prostoru svetišta s lijeve strane, napravljen je u 18. st. Sadašnja slika sv. Ane s malom Marijom je iz 1893. Sa strane su kipovi sv. Joakima i Ane (pretpostavlja se), a u gornjem dijelu sv. Agate i Rozalije, između kojih je slika sv. Alojzija Gonzage

Sv. Franjo (prva kapela u lađi s lijeve strane) – u sredini oltara je slika sv. Franje iz 1725., nabavljena i postavljena darovima bratovštine Trećeg reda. Sa strane su kipovi sv. Andrije apostola i sv. Bernardina Sijenskog. U gornjem dijelu je prikaz stigmatizacije (primanja Kristovih rana) sv. Franje

Sv. Antun Padovanski – kapela (druga po redu na lijevoj strani) je 1717. urešena štukaturama, a oko 1738. s 14 fresko-slika Ivana Rangera koje prikazuju čudesa iz Svečeva života. Oltar je postavljen 1739. Sa strane su kipovi sv. Franje Ksavera i sv. Ivana Nepomuka, a iznad Marija Kraljica s djetetom Isusom

Sv. Ladislav (treća u nizu) – retabl je izrađen 1742. kao oltar sv. Didaka. 1841. je preuređen i preimenovan. Sa strane su sveti Stjepan i Emerik, iznad Trokut s okom kao simbol Presvetoga Trojstva, a ispod sv. Florijan

Sv. Barbara (prva kapela do svetišta s desne strane) – u njoj je bio oltar sv. Ladislava iz 1748. koji je 1841. postao oltar sv. Barbare (sadašnjeg oblika od 1894.) Tu su još sv. Katarina, Apolonija i Ivan Krstitelj (gore)

Gospa Škapularska – do 1690. je s oltarom Marije na nebo uznesene, a od tada prelazi Bratovštini Svetog Škapulara koja je aktivna od 1673. Urešena je kao i kapela Sv. Antuna, a dovršena 1747. Uz Gospu su sveci karmelskog reda: Terezija Avilska i Šimun Štok, te (iznad kipa) uznesenje sv. Ilije

Sv. Klara (treća zdesna) – oltar iz 1744. obnovljen je 1895. Ispod sv. Klare je slika sv. Lucije, sa strane kipovi sv. Paškala Bajlonskog i Salvatora iz Horte, a u gornjem dijelu sv. Mihael arkanđeo

Sveti Križ (na desnoj strani ispod kora) – do 1703. zvala se *kapela pokojnikâ*, a 1890. je uređena kao danas. Uz Raspelo su Žalosna Gospa i sv. Ivan Evanđelist, a ispod (u oltaru) Pietà. Iz ove se kapele ulazi na kor

Žalosna Gospa (s lijeve strane ispod kora) – u njoj je smješten Božji grob. Slika Žalosne Gospe donesena je 1785. iz samostana u Ormožu

Kapela Sv. Josipa – prostor za spremanje crkvenih stvari gradski senator Danijel Praunsperger daje preurediti 1687.-1689. u kapelicu. U sredini oltara je slika Sv. Obitelji iz 1831. (izvorna je dotrajala), a ispod kip proroka Danijela u lavljoj jami. Kapela je oslikana freskama s događajima iz Isusova djetinjstva

Propovjedaonica je najstariji sačuvani dio. Na njoj je upisana 1657. godina (posvete crkve), ali je napravljena i postavljena tek 1665. (a oko 1670. završena). Ima ikonografski rijetku galeriju od 11 apostola (vjernih) s Kristom (ili, prema nekima, sv. Ivanom). Iza ruke koja drži križ je monogram Isusova imena (IHS), a poviše njega baldahin s pelikanom na vrhu i franjevačkim propovjednicima

- **Klupe** (13 sa svake strane) su iz 18. st.
- **Ispovjedaonice** su iz 19. i s početka 20. st.
- **Vitraji** - na 6 prozora južnog crkvenog zida, s motivima *Pjesme stvorova* sv. Franje (Robert Mijalić, 2020.) i u kapeli Sv. Križa (Ivo Dulčić)

Kroz povijest je, naravno, bilo dodavanja, izmjena i obnova: tornja (1742., 1831., 1889., ...), crkve (..., 1890., 1913., 1953.-1960.), oltara (1891.-1894., ...) i dr.

Orgulje su također i obnavljane i mijenjane. Prve se spominju 1669. Druge su nabavljene 1753., treće 1937. Sadašnje, četvrte, iz Markt Rettenbacha u Njemačkoj, napravljene su 1957. a ovdje donesene 2006.